

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра слов'янських мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАЦІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Польська мова і література та англійська мова»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація (за наявності) 035.033 Слов'янські мови та література
(переклад включно), перша - польська

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні
кафедри слов'янських мов
Протокол №1 від “27” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжкультурні аспекти комунікації і перекладу
Викладач (-і)	к.ф.н. , доц. Щербій Наталія Олегівна
Контактний телефон викладача	+380967481193
Е-mail викладача	natalia.shcherbii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	90 годин/3.0 кредитів ECTS
Консультації	Консультації проводяться згідно з узгодженим графіком на навчальний семестр. Також консультації можливі в день проведення лекцій чи практичних занять, окрім того практикується залучення онлайн ресурсів за попередньою домовленістю.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжкультурні аспекти комунікації і перекладу» складається з теоретичного та практичного курсу, в основу яких покладено ознайомлення студентів з теорією та практикою перекладу як напрямку прикладної лінгвістики та вияву міжкультурної комунікації; формування у студентів професійної перекладацької компетенції, підготовка їх до міжкультурної комунікації і професійної діяльності в сучасних умовах.

Зміст спецкурсу включає ознайомлення з основними фактами про прийняті в національних спільнотах мовні стереотипи і норми поведінки, спілкування, певні «культурні сценарії» різних дій, усталені моделі сприйняття та оцінювання предметів і явищ, соціально унормовані звички, традиції, ритуали, дозволи, заборони тощо. Вивчення цього курсу поглиблює філологічну підготовку майбутніх фахівців, сприяє: застосуванню фонових знань при перекладі реалій, власні назви; якісному перекладу текстів міжкультурного спрямування в межах програми дисципліни, застосовуючи теоретичні знання з теорії перекладу як міжкультурної комунікації; самостійному користуванню науковою, довідковою, навчально-методичною літературою; розумінню студентами варіантів та діалектів польської мови.

3. Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП)

Курс має на меті ознайомити майбутніх філологів-полоністів з:

- 1) теорією та практикою перекладу як напрямку прикладної лінгвістики та вияву міжкультурної комунікації;
- 2) основними положеннями теорії міжкультурного перекладу;
- 3) сучасними підходами до теорії перекладу з точки зору міжкультурної комунікації;
- 4) міжкультурними паралелями та конкретними прикладами перекладу автентичних текстів із різних галузей знань;

сформувати у студентів-полоністів:

- 1) професійну перекладацьку компетенцію, підготувати їх до міжкультурної комунікації і професійної діяльності в сучасних умовах.
- 2) навички та уміння письмового та усного перекладу з польської мови на українську та з української на польську;
- 3) обізнаність із роллю перекладу в процесі комунікації між польською і українською мовами, а також між польською і українською культурами;

Завданням цієї дисципліни є підготовка висококваліфікованого філолога-полоніста, який здатний розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної польсько-української і українсько-польської комунікації.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології та перекладу (лінгвістики, літературознавства, фольклористики та літературного краєзнавства) у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 9. Здатність спілкуватися польською мовою.

Фахові компетентності

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії польської мови.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати польську, мову в усній і письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення, перекладу та редагування текстів різних жанрів і стилів польською мовою.

Результати навчання

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями польською та англійською мовами. Згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (після складання іспиту) рецептивні навички мовлення з польської та англійської мови є на рівні С1 та продуктивні навички мовлення є на рівні В2. Вільно спілкуватися державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації, у перекладі.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію польської мови, англійської мови, української мови і польської, англійської, української та світової літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності, у тому числі - перекладача.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
4	Філологія	2	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин		
	лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Переклад та міжкультурна комунікація: подібності та відмінності: 1. Сутність, об'єкт і предмет міжкультурної комунікації 2. Становлення міжкультурної комунікації як науки 3. Міжкультурна комунікація в системі наук 4. Аспекти міжкультурної комунікації	2		5
Тема 2. Картини світу 1. Поняття картина світу 2. Мовна картина світу 3. Концептуальна картина світу 3. Мовна та концептуальна картини світу: спільне та відмінне 5. Ціннісна картина світу 6. Часова і просторова картини світу	2	2	5
Тема 3. Складові лінгвоетнічного бар'єра. 1. Лінгвоетнічний бар'єр: еквівалентна та безеквівалентна лексика. 2. Лакуни. типологія лакун. 3. Реалії та їхня типологія.	2	2	10
Тема 4. Природа перекладу: теорія еквівалентності: 1. Теорія еквівалентності; 2. Типи еквівалентності мовних одиниць; 3. План вираження та план змісту у перекладі; 4. Способи перекладу; 5). Переклад власних назв.	2	2	5
Тема 5. Фальшиві друзі перекладача: 1) Інтерпретація слів у різних мовах; 2) Можливі помилки під час перекладу; 3) Міжмовна омонімія та паронімія.		2	5
Тема 6. Ідіоми та сталі вирази: 1. Роль ідіом та сталих виразів у міжкультурній комунікації 2. Методи перекладу ідіом 3. Трагування ідіом та реалій	2	2	5
Тема 7. Невербальна комунікації 1. Основні види і функції невербальної комунікації. 2. Мовчання як форма комунікації. 3. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації (зовнішній вигляд і одяг, мова тіла, міміка і контакт очей, жести, дотики). 4. Паралінгвальні засоби комунікації.	2		5
Тема 8. Граматика і успішність комунікації (польсько- українські граматичні контрасти). Мовна дискримінація.		2	5

Тема 9. Контекстуально обумовлене значення: 1. Підступність контексту в процесі перекладу; 2. Контекстуально обумовлені слова і проблеми їх перекладу; 3. Контекстуально не обумовлені слова і проблеми їх перекладу		2	5
Тема 10. Підсумкова контрольна робота		2	10
Разом годин за семестр	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною і ECTS шкалою на основі 100-бальної системи (див. пункт 9.3. "Види контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробки основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Редакція 7) Загальні 100 балів включають: 50 балів – підсумок роботи студента під час практичних занять (2 тести по 10 балів; та інші завдання) 10 балів – самостійна робота (індивідуальні теми) 40 балів – підсумкова робота
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань. Комплексна контрольна робота охоплює такі завдання: 1) 40 тестових завдань з усіх тем
Практичні заняття	Письмові завдання, виконання вправ з граматики, розуміння зі слуху, читання текстів. Оцінюються за п'ятибальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	- відвідування лекцій, відпрацювання усіх лекцій, на яких студент був відсутній; - здача колоквіуму на основі лекційного матеріалу; - активна робота під час практичних занять - отримання допуску до складання іспиту: мінімальна кількість балів – 25, максимальна – 50.

7. Політика курсу

- Письмові роботи* виконуються відповідно до теми практичних занять, зазначених у силабусі.
- Академічна доброчесність.* Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2.](#) Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, ПОЛОЖЕННЯ про запобігання академічному плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/> .
- Відвідування занять.* Пропуски семінарських занять відпрацьовуються відповідно до "Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19.05.2023р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової перед вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.). Ознайомитися з цими положеннями можна за посиланням:

https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf

4. *Неформальна освіта*. Результати неформальної освіти зараховуються згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна

1. Кияк Т. Р. Форма і зміст мовного знака . *Вісник ХНУ*. 2004. No 635. С. 75–78.
2. Мірам Г. Є. Основи перекладу: курс лекцій. Київ, 2003. 240 с.
3. Радчук В. Д. Що таке інтерпретація? Київ, 1997. 207 с.
4. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ: Академія. 2012
5. Hejwowski K. Elementy kulturowe w przekładzie. *Iluzja przekładu. Przekładoznawstwo w ujęciu konstruktywnym*. Katowice, 2015. s. 67-124.
6. Lewicki R. Odbiór przekładu i odbiorca przekładu. *Obcość w odbiorze przekładu*. Lublin, 2000. s. 19-43.
7. Schultze V. Historia i kultura pod soczewką: kluczowe pojęcia polskiej kultury jako wyzwanie dla tłumacza. *Perspektywy polonistyczne i komparatystyczne*. Kraków. 1999. s. 3-22.
8. Корунець І. В. Теорія та практика перекладу. Вінниця, 2003. 448с.
9. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Вінниця, 2004. 261с.
10. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів, 1989. 216с.
11. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : Навчальний посібник. 2002. 280 с.

Словники

12. Кононенко І., Співак О. Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів. За ред. І. Кононенко. Київ, 2008. 343 с.
13. Лучик А. Українсько-польський словник еквівалентів слова / А. Лучик, О. Антонова, І. Дубровська ; відп. ред. А. Лучик. – К. : НаУКМА, 2011. – 311 с.
14. Космеда Т., Гоменюк О., Осіпова Т., Короткий українсько-польський словник усталених виразів: еквіваленти слова, фразеологізми, прислів'я та приказки, Дрогобич 2017.
15. Кравчук А. Граматика і успішність комунікації (дещо з польсько-українських граматичних контрастів). *Проблеми слов'янознавства*. 2012. -Вип. 61. С. 111-128.
16. Мельничук Т. До питання транскрипції офіційних українських антропонімів польською мовою *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2012. Вип. 17. С. 30-33.

Викладачі _

Наталія Щербій